

Kiriku Elu

Juuni 1990

Besti katoliiklaste haalekandja

4.(7.) number

- r 1. JUSTINUS. MÄRTER. MÄLESTUSPÄEV.
Ap 25,13-21; Jh 21,15-19
- l 2. MARCELLINUS JA PETRUS. MÄRTRID.
Ap 28,16-20,30-31; Jh 21,20-23
- P 3. NELIPÜHI. SUURPÜHA.
1 Mo 11,1-9; Ro 8,22-27; Jh 7,37-39
- e 4. Tavalise liturgilise perioodi IX nädala esmaspäev
2 Pe 1,1-7; Mk 12,1-12
- t 5. BONIFATIUS, PIISKOP JA MÄRTER. MÄLESTUSPÄEV.
2 Pe 3,12-15a ja 17-18; Mk 12,13-17
- k 6. NORBERT, PIISKOP.
2 Ti 1,1-3 ja 6-12; Mk 12,18-27
- n 7. 2 Tim 2,8-15; Mk 12,28b-34
- r 8. 2 Tim 3,10-17; Mk 12,35-37
- l 9. EPHRAEM. DIAKON JA KIRIKU DOKTOR.
2 Tim 4,1-8; Mk 12,38-44
- P 10. KOLMAINUPÜHA.
2 Mo 34,4b-6 ja 8-9; 2 Kor 13,11-13; Jh 3,16-18
- e 11. APOSTEL BARNABAS. MÄLESTUSPÄEV.
Tavalise liturgilise perioodi X nädala esmaspäev
1 Ku 17,1-6; Mt 5,1-12
- t 12. 1 Ku 17,7-16; Mt 5,13-16
- k 13. ANTONIUS PADUAST, PREESTER JA KIRIKU DOKTOR.
1 Ku 18,20-39; Mt 5,17-19
- n 14. KRISTUSE PÜHIMA IHU JA VERE SUURPÜHA.
5 Mo 8,2-3 ja 14-16a; 1 Kor 10,16-17; Jh 6,51-59
- r 15. 1 Ku 19,9a ja 11-16; Mt 5,27-32
- l 16. 1 Ku 19,19-21; Mt 5,33-37
- P 17. Tavalise liturgilise perioodi XI pühapäev
2 Mo 19,2-6a; Ro 5,6-11; Mt 9,36-10,8
- e 18. 1 Ku 21,1-16; Mt 5,38-42
- t 19. ROMUALDUS, ABT.
1 Ku 21,17-29; Mt 5,43-48
- k 20. 2 Ku 2,1 ja 6-14; Mt 6,1-6 ja 16-18
- n 21. ALOISIUS GONZAGA, PÜHENDUNU. MÄLESTUSPÄEV.
Sir 48,1-14; Mt 6,7-15
- r 22. JEESUSE PÜHIMA SÜDAME SUURPÜHA.
5 Mo 7,6-11; 1 Jo 4,7-16; Mt 11,25-30
- l 23. PNM PARISPATUTA SÜDAME PÄEV
2 Aj 24,17-25; Mt 6,24-34
- P 24. RISTIJA JOHANNENE SÜNNIPÄEV. SUURPÜHA.
Jer 1,4-10; 1 Pe 1,8-12; Lk 1,5-17
- e 25. Tavalise liturgilise perioodi XII nädala esmaspäev
2 Kun 17,5-8 ja 13-15a ja 18; Mt 7,1-5
- t 26. 2 Kun 19,9b-11 ja 14-21 ja 31-36; Mt 7,6 ja 12-14
- k 27. KYRILLUS ALEKSANDRIAST, PIISKOP JA KIRIKU DOKTOR.
2 Kun 22,8-13 ja 23,1-3; Mt 7,15-20
- n 28. IRENEUS, PIISKOP JA MÄRTER. MÄLESTUSPÄEV.
2 Kun 24,8-17; Mt 7,21-29
- r 29. APOSTLITE PEETRUSE JA PAULUSE SUURPÜHA.
Ap 12,1-11; 2 Ti 4,6-8 ja 17-18; Mt 16,13-19
- l 30. ROOMA KIRIKU ESIMÄRTRID.
Nu 2,2 ja 10-14 ja 18-19; Mt 8,5-17

- r 1. JUSTINUS, MÄRTER. MÄLESTUSPÄEV.
Ap 25,13-21; Jh 21,15-19
- l 2. MARCELLINUS JA PETRUS, MÄRTRID.
Ap 28,16-20,30-31; Jh 21,20-23
- P 3. NELIPÜHI. SUURPÜHA.
1 Mo 11,1-9; Ro 8,22-27; Jh 7,37-39
- e 4. Tavalise liturgilise perioodi IX nädala esmaspäev
2 Pe 1,1-7; Mk 12,1-12
- t 5. BONIFATIUS, PIISKOP JA MÄRTER. MÄLESTUSPÄEV.
2 Pe 3,12-15a ja 17-18; Mk 12,13-17
- k 6. NORBERT, PIISKOP.
2 Ti 1,1-3 ja 6-12; Mk 12,18-27
- n 7. 2 Tim 2,8-15; Mk 12,28b-34
- r 8. 2 Tim 3,10-17; Mk 12,35-37
- l 9. EPHRAEM, DIAKON JA KIRIKU DOKTOR.
2 Tim 4,1-8; Mk 12,38-44
- P 10. KOLMAINUPÜHA.
2 Mo 34,4b-6 ja 8-9; 2 Kor 13,11-13; Jh 3,16-18
- e 11. APOSTEL BARNABAS. MÄLESTUSPÄEV.
Tavalise liturgilise perioodi X nädala esmaspäev
1 Ku 17,1-6; Mt 5,1-12
- t 12. 1 Ku 17,7-16; Mt 5,13-16
- k 13. ANTONIUS PADUAST, PREESTER JA KIRIKU DOKTOR.
1 Ku 18,20-39; Mt 5,17-19
- n 14. KRISTUSE PÜHIMA IHU JA VERE SUURPÜHA.
5 Mo 8,2-3 ja 14-16a; 1 Kor 10,16-17; Jh 6,51-59
- r 15. 1 Ku 19,9a ja 11-16; Mt 5,27-32
- l 16. 1 Ku 19,19-21; Mt 5,33-37
- P 17. Tavalise liturgilise perioodi XI pühapäev
2 Mo 19,2-6a; Ro 5,6-11; Mt 9,36-10,8
- e 18. 1 Ku 21,1-16; Mt 5,38-42
- t 19. ROMUALDUS, ABT.
1 Ku 21,17-29; Mt 5,43-48
- k 20. 2 Ku 2,1 ja 6-14; Mt 6,1-6 ja 16-18
- n 21. ALOISIUS GONZAGA, PÜHENDUNU. MÄLESTUSPÄEV.
Sir 48,1-14; Mt 6,7-15
- r 22. JEESUSE PÜHIMA SÜDAME SUURPÜHA.
5 Mo 7,6-11; 1 Jo 4,7-16; Mt 11,25-30
- l 23. PNM PÄRISPATUTA SÜDAME PÄEV
2 Aj 24,17-25; Mt 6,24-34
- P 24. RISTIJA JOHANNENE SÜNNIPÄEV. SUURPÜHA.
Jer 1,4-10; 1 Pe 1,8-12; Lk 1,5-17
- e 25. Tavalise liturgilise perioodi XII nädala esmaspäev
2 Kun 17,5-8 ja 13-15a ja 18; Mt 7,1-5
- t 26. 2 Kun 19,9b-11 ja 14-21 ja 31-36; Mt 7,6 ja 12-14
- k 27. KYRILLUS ALEKSANDRIAST, PIISKOP JA KIRIKU DOKTOR.
2 Kun 22,8-13 ja 23,1-3; Mt 7,15-20
- n 28. IRENEUS, PIISKOP JA MÄRTER. MÄLESTUSPÄEV.
2 Kun 24,8-17; Mt 7,21-29
- r 29. APOSTLITE PEETRUSE JA PAULUSE SUURPÜHA.
Ap 12,1-11; 2 Ti 4,6-8 ja 17-18; Mt 16,13-19
- l 30. ROOMA KIRIKU ESIMÄRTRID.
Nu 2,2 ja 10-14 ja 18-19; Mt 8,5-17

KARDINAL JULIANUS VAIVODS

18. 8. 1895 - 24. 5. 1990

IN MEMORIAM

Meeleolu Riia püha Jaakobuse katedraalis on vaikne, pühalikult rahulik ja mõtlik, samasugune, nagu altariruumis kirstus lebava lahkunud kardinali näoilme. Inimesi on tulnud lähedalt ja kaugelt, et jätta ülivasti Lätimaa kuulsa poja ja ülemkarjase, Lätimaa kõigi aegade esimese kardinaliga. Altariruum on täis preestreid, kes tema käte läbi on pühitsetud vaimulikku seisusesse, kohal on ka kõik Leedu piiskopid eesotsas kardinal Sladkevičiusega, ja Läti Vabariigi valitsuse liikmed. Leedu kardinal alustab tunnipalveid: "Regem cui omnia vivunt, venite adoremus ... - Tulgem austagem Kuningat, kelle jaoks kõik elavad ..." Mitte igäüks ei suuda mõista nende sõnade sügavamat olemust, veel harvem kohtab inimesi, kelle jaoks nad on elutõeks, mis kohustab, kuid lauldes neid sõnu kardinal Julianuse ärasaatmistalitusel tundsin, et selle mehe elus tähendasid nad veelgi enam.

Julijāns Vaivods sündis 18.08.1895 Latgales väikese asula Vārkava lähistel. Varases nooruses erines ta teistest omavanustest vaid selle poolest, et tahtis väga õppida. Vārkava algkooli järel lõpetas ta Preiļi linnakooli, misjärel pääses läbi suurte raskuste Peterburi vaimulikku seminari - ainsa lätlasena, halva vene keele ning täiesti puuduva poola keele oskusega. Kõigist takistustest hoolimata saavutasid eesmärgikindlus ja visadus võidu. 16.märtsil 1918 pühitseti noor Julijāns diakoniks ning sama aasta 7.aprillil preestriks. Mogiljovi metropoliit Ropp, kelle halduspiirkonda Latgale tol ajal kuulus, määras noore preestri Latgale generaalvikaari Antons Springovičsi käsutusse.

Algasid tööaastad vikaarpreestrina Aglonas. Ajad olid segased, noorel preestril tuli praktiliselt asendada enamlaste eest põgenenud dekaani. Läti Vabariigi väljakuulutamise järel sai temast 1920. aastal koolikaplan algul Rēzeknes, siis Ludzas ja Daugavpilsis. Lühikest aega oli ta Varakļāni vikaarpreestriks ja siis üheksa aastat Lēnase kogudusepreester Kurzemes. Järgnesid kogudusepreestri amet Alsungas 1933. aastal ning 1936 Ventspilsis ja Jaunjelgavas.

Kui 1938. aastal loodi Liepāja piiskopkond, määras vastvalitud piiskop Antonius Urbšs Vaivodsi Liepāja piiskopliku kuuria kantsleriks. Samal ajal loodi Läti Ülikooli teoloogiateaduskond, kuhu tulevane piiskop õppima asus. Tema litsensiaaditööst teemal "Vaimulik elu ja selle juhid Kurzemes XVIII sajandil" sai Läti kirikuajaloo viis köidet. Kantslerina hoolitses Julijāns Vaivods Liepāja kuuria hoonete korrastamise eest.

1940. aastal alanud sõda jättis valusa jälje ka katoliku kiriku ellu Lätimaal. Piiskop Urbšsi lahkumise järel jäi Liepāja piiskopkond kantsler Vaivodsi hoolde, kelle paavst peagi nimetas apostellikuks administraatoriks. Sõja järel sai Liepāja Petrus Strodzi näol uue piiskopi, kes määras Julijāns Vaivodsi taas oma generaalvikaariks, katedraalkiriku kogudusepreestriks ja Liepāja dekaani dekaaniks, jäädes ise asuma Riiga, kus ta samaaegselt oli Vaimuliku Seminari rektor. Vaivodsi jutlused, mis sellest ajajärgust pärinevad, moodustavad kaheksa köidet.

1958. aasta 9. jaanuaril ta arreteeriti ja mõisteti kaheks aastaks vangi. Eeluurimisaeg möödus Riia keskvanglas, vangistus ise Mordvamaal. Vabanenud täpselt kahe aasta pärast, neljakuise tööloata perioodi järel, mis talle tundusid raskemana kui laagriaeg, sai Vaivodsist Vainode maa-koguduse preester, kus tal tuli töötada väga rasketes tingimustes.

1961. aastal tuli, pärast mõningaid teisi plaane, Riia piiskopkonna apostelliku administraatori korraldus, millega preester Julijāns Vaivods määrati Riia püha Jaakobuse katedraali kogudusepreestriks. Kuna nõukogude võim polnud rahul senise administraatori Julijāns Zacestiga, kes piiskop Strodsi surma järel oli ametisse pandud, ja ka Rooma ei soovinud Zacesti piiskopiseisusse tõsta, hakati otsima tema asemele uut kandidaati. Valik langes Julijāns Vaivodsile, kes 1962. aastal uueks administraatoriks saades saavutas oma paindliku diplomaatiaga, et Riia piiskopkonnas 1964. aastal taas seaduspärane kirikuhierarhia toimima hakkas. Piiskopipühitsus leidis aset sama aasta 18. novembril (Läti Vabariigi aastapäeval!) Roomas, kuhu Läti apostellik administraator siirdus osa võtma Vatikani II kirikukogu istungist. Pühitsustalituse viis läbi kardinal Cicognani.

Järgnevad aastad piiskop Julianuse elus olid täis rohkem tööd ja raskusi, riigipoolset survet ja kiriku siseintrige. Kiriku elu-olu paranes vähehaaval. Riia vaimulik seminar avas oma ukseid mitte ainult lätlastele, vaid kõigile, kellel oli vaimulikukutsumus. Leedus oli seminari astumise tingimuseks leedu keele oskus, Riias sai õppekeeleks vene keel, kuigi piiskop sellepärast palju kriitikat pidi kuulma. Nii õppisid ja õpivad seal kõrvuti lätlased, Ukraina ja Valgevene poolakad, Kasahstani sakslased, viimasel ajal ka mõned venelased. Ka kaks eesti rahvusest preestrit on saanud oma hariduse Riia Vaimulikus Seminaris.

1983. aastal määras paavst Johannes Paulus II piiskop Julianus Vaivodsi kardinaliks - kõigi aegade vanimaks valimise hetkel. Vastsel kardinalil puudus siis vaid kaks aastat üheksakümnest. Ehkki ta jäi vanuse tõttu kardinalide kolleegiumis hääleõiguseta, oli see suur tunnustus mitte ainult temale isiklikult, vaid kogu katoliku kirikule Nõukogude Liidu territooriumil, sest neil aladel pole kunagi olnud kardinali.

Kuigi elu lõpuaastal hakkas kardinal Julianuse ere isiksus tuhmuma, jäi ta viimse hingetõmbeni truuks oma kutsumusele ja väele, mis teda oli kandnud läbi pika elu - viimased sõnad tema huultel olid palvesõnad oma Läti kodumaa ja selle kiriku eest. Jumal kutsus oma truult sulase ära 24. mail varahommikul. 28. mail toimus Riia püha Jaakobuse katedraalis tema ärasaatmistalituse. Matusepaigaks sai kadunu soovi kohaselt lätlaste pühapaik Aglona lõuna-Lätis, kus ülemkarjane 29. mail kirikuaia mulda sängitati. Talituse viis läbi Poola peapiiskop kardinal Josef Glemp.

"Me saadame täna viimsele teekonnale Maarjamaa esimest kardinali (ka lätlased kutsuvad oma maad Maarjamaaks - Māras Zeme), kuid kindlasti mitte viimast," kõlasid Leedu kardinali Sladkevičiuse sõnad ärasaatmistalituse jutluses. Meeleolu polnud rusuv, pigem ülendav. Inimeste näod olid teistsugused kui tavalistel matustel, keegi tahtnud öelda: "Sa läksid vara ära, su töö jäi pooleli", sest kardinal Julianus jõudis oma suure elutöö tõesti lõpule viia. Ja seda grotesksemal eraldus jumalateenistusel rahva hulgast üks ilme - justkui tont möödunud rasketest aegadest - stagnaagse poliitbüroo stiilis kaame ja hingetu mask: NSVL Ministrite Nõukogu juures asuva Usuasjade Komitee Volinik Läti NSV-s ...

Preester Rein Õunapuu

* * * * *

Kardinal Julianus Vaivodsi surma järel sai piiskopkonna apostellikuks administraatoriks tema senine koadjuutorpiiskop Jānis Cakuls, kes aga halva tervisliku seisundi tõttu nõustus täitma ordinaarpiiskopi kohuseid vaid niikaua, kui piiskopkonnale määratakse uus ülemkarjane. Seepärast peab Rooma kuuria otsustama, kes saab järgmiseks Riia diotsöösi piiskopiks ja võibolla tulevikus ka kardinaliks.

MÕNDA KATOLIKU KIRIKU HIERARHIAST

Katoliku Kiriku hierarhia uurimine pakub tihti üllatusi, sest paljuski ei vasta tegelik pilt pinnapealsel vaatlusel tekkinud arvamusele. Harva oskavad vaimulikudki anda täielikku ülevaadet kõigist ametialluvussuhetest. Alljärgnev püüab anda lühikest selgitust sellele probleemile, laskumata liigsetesse nüanssidesse, arvestades käesoleva väljaande mahuga.

Kõigepealt tuleb selgeks teha vahe vaimuliku seisuse ja vaimuliku ameti vahel. Vaimulik seisus on pühitsuslik, vaimulik amet tähendab konkreetset ametikohta, millest lähtuvad teatud kohused.

VAIMULIKU SEISUSE ASTMED.

Vaimuliku seisuse kolm põhiastet - piiskop, preester ja diakon - pärinevad Pühakirjast, kuid nende tolleaegsete omavaheliste alluvussuhete kohta leiame sealt üsna nappi teavet. Kristus jättis oma Kirikut valitsema apostlid (eesotsas Peetrusega), kes oma eluajal moodustasidki kirikuhierarhia ladviku. Suurem osa Uue Testamendi raamatutest on kirjutatud apostlite eluajal, mil Kirikusse kuuluvate inimeste arv polnud kuigi suur ja tagakiusamised taandasid juhtimise vaid kõige elementaarsemale. Muuks ametiredelit siis veel ei vajatud, seda enam, et Kristus oli öelnud: "Teie ärge laske end hüüda rabiks, sest üks on teie õpetaja ja kõik te olete vennad ... Ärge laske endid ka kutsuda juhatajaks, sest üks on teie juhataja - Kristus" (Mt 23;8-10).

Koguduste laialdane tekkimine Väike-Aasias, Kreekas ja Roomas ning tülid kogudustes mitmete õpetuslike küsimuste üle sundisid apostleid siiski määrama eneste äraolles usaldusväärsed inimesed kogudusi juhtima. Piiskopi ja preestri kohustuste põhimõttelist erinevust me Uuest Testamendist veel ei leia. Teadaolevatel andmetel räägib vaimuliku seisuse hierarhia põhiastmetest nende tänapäevaseks kujul - piiskopist kui apostli otsesest ametijärglasest, preestritest ja diakonidest aga kui tema abilistest - esimesena alles Ignatius Antiookiast (+ pärast a 117). Muuseas pärineb temalt ka mõiste 'katooline', st üleilmne kirik.

Märgatava tõuke kirikliku hierarhia arengule andis kristlaste tagakiusamise lõppemine IV saj algupoolel, mil märterpiiskop Ignatiuse nägemus tegelikkuseks sai. Üksikutes linnades olevad kirikud laiendasid oma mõjupiirkonda üle kogu maakonna ning jagunesid kogudusteks (parochia) - see sõna esineb tänapäevases tähenduses juba Hippo linna piiskopi püha Augustinuse (+ 430) teostes. Lääne kirikus oli vaimuliku seisuse astmeid algselt seitse. On teada, et Milaano linna piiskopi püha Ambrosiuse pühitsemise aastal 374 olid nad juba kasutusel.

1) lektor, kellel oli õigus lugeda rahvale jumalateenistuse ajal VT ja UT kirju;

2) accolyt (kr 'abiline'), kes tohtis puudutada jumalateenistusel tarvitavaid esemeid, karikat jms, mis seadis talle liturgias omad kohustused;

3) diakonikandidaat, kelle seisus tähendas, et kõrgem vaimulik juhtkond peab teda diakoniseisuse vääriliseks ja ta ise on juba andnud nõusoleku seda vastu võtta, kuid pühitsustalitus on veel läbi viimata;

4) alamdiakon e subdiakon, kes tohtis lääne kirikus teenida altari juures preestrist vasakul ja kanda vastavaid liturgilisi rõivaid. Sellest pühitusastmest alates hakkas kehitma breviaari- ja tsölibaadikohustus.

5) diakon, kelle pühitussega kaasnes õigus teenida Missal preestrist paremal, lugeda kogudusele evangeeliumi, ristida, laulatada ja pidada jutlusi. Diakonipühitus oli esimene aste, mille jagamisel kasutati käte pealepanemist.

6) preester, kelle seisus andis eeltoodule lisaks õiguse pidada Missat, jagada Meeleparanduse ja Haigete Salvimise sakramenti.

7) piiskop, kellele seisus lisas õigused jagada Kinnitamise sakramenti ja kõiki vaimuliku seisuse astmeid.

Ülemdiakon ei olnud varakristlikus kirikus mitte vaimulik seisus, vaid vaimulik amet (piiskopi lähem abiline), hiljem üksnes liturgiline funktsioon pidulikul Missal, mida täidab tavaliselt preestriseisuses isik.

Vatikani II Kirikukogu (1961-1965) defineeris neli madalamat astet õnnistusteks, mis neid vastu võtnud isikut vaimulikku seisusesse ei tõsta. Alamdiakon muutus sarnaselt ülemdiakonile üksnes liturgiliseks funktsiooniks.

Vaimuliku seisuse astmeid jagatakse juba algkiriku aegadest peale

apostlite ja nende ametijärglaste, piiskoppide, käte pealepanemise läbi, nagu sellest tunnistab Apostlite te- gude raamat (6,6) ja Pauluse II kiri Timoteosele (1,6). Rooma-katoliku ja õigeusu kirikuis on see ametijärgnevus kehtivalt säilinud tänapäevani.

Vaimulikku seisusesse pühitse- misel tuleb läbi käia kõik astmed. Preestriks pühitsetav isik peab olema enne diakoniks pühitsetud ja piisko- piks pühitsetav omama mõlemat alam- pühitsust, vastasel korral on pühit- sus kehtetu.

Munga- ja nunnaseisus küll otse- selt vaimuliku seisusega ei samastu, sest ta väljendab inimese erilist pühendumist Jumala teenimisele, mitte aga Kristuse poolt antud autoriteeti teiste õpetamiseks. Ometi on selline pühendumine Kiriku normaalseks funk- sioneerimiseks lausa hädavajalik. Paljud vaimulikud kuuluvad mungaordu- desse ja saavad sealt vaimset tuge oma kohuse paremaks täitmiseks ning tihti ka vaimulikutöö spetsiifika. Munga- ja nunnaseisusesse pühitseb inimese tema tõotus, mille ta Jumala- le annab, mitte käte pealepanemise läbi edasiantav meelevald olla vahendajaks Kiriku ja Jumala vahel. Nagu Abielusakramendi puhul, on ka siin Kirikul vaid tunnistaja roll.

VAIMULIKU AMETI ASTMED.

Siinkohal tuleb selgitada erine- vust regulaar- ja sekulaarvaimulike vahel.

Regulaar- e orduvaimulikeks nimeta- takse vaimulikke, kes kuuluvad mungaordudesse.

Sekulaar- e ilmikvaimulikeks vasta- valt ordudesse mittekuuluvaid.

Kuna regulaarvaimulik, kes saab piiskopipühitsuse, muutub sellega seoses oma ordust sõltumatuks, siis võime regulaarvaimulike ametiastme- test rääkida ainult preestri- ja dia- koniseisuses olevate isikute puhul.

Piiskopiseisuses isikute ametiastmed.

1) paavst - Kristuse asemik, püha Peetruse ametijärglane, Rooma-Katoli- ku Kiriku kõrgeim võimukandja, Rooma linna ja kogu maailma piiskop, piis- koppide konverentsi juhataja. Kuna ilma paavsti loata ei tohi maailmas pühitseda ühtegi rooma-katoliku piis- kopp, annab see paavstile praktilise võimu kogu kiriku üle.

Kui inimese pühitsemiseks vaimu- likku seisusse peab olema täidetud kaks tingimust - "vir et baptisatus"

(meessoost ja ristitud), siis paavs- tiks valitavale isikule esitatakse vaid üks tingimus - "vir".

2) kardinalid - paavsti lähemad nõu- andjad, keda paavst ise nimetab ja kes tema surma järel (tavaliselt ka endi seast) valivad uue paavsti. Kuigi kardinalid on pühitsuselt kõik piiskopid, jagunevad nad omakorda:

* kardinalpiiskopid - Rooma kuuria (kirikuvalitsuse) kongregatsioonide (ministeeriumide) juhatajad (näiteks vastab kardinalsekretäri amet muudes riikides välisministri ametikohale, usulevitamiskongregatsiooni juhataja amet ideoloogiaministri ametikohale jne). Kardinalprotektor on kõigi munga- ja nunnaordude ülevaataja.

* kardinalpreestrid - reeglina tähtsamate regionaalkirikute metropo- liidid või ülempiiskopid.

* kardinaldiakonid - väljapaistva- test teoloogidest nõuandjad.

3) metropoliidid - kirikuprovintside ülempiiskopid.

4) Ülem- ehk peapiiskopid - mitme piiskopkonna piiskopid, kelle haldus- ala ei moodusta kirikuprovintsi.

5) diotsösaanpiiskop - ühe piiskop- konna üle valitsev piiskop.

Patriarh (apostlite või nende otseste õpilaste poolt rajatud piiskopkonna piiskop) ja

primas (ühe riigi territooriumiga samastuva kirikuprovintsi metropo- liit) on aunimetused, mis ei lisa mingeid õigusi.

6) titulaarpiiskopi nimetus tekkis mõnede kirikuprovintside langemisega muhameedlaste kätte, kust põgenenud piiskopid olid sisuliselt kaotanud oma piiskopkonnad ja muutusid teist piiskopkondade abipiiskoppideks.

7) titulaarülempiiskopid määratakse tihti paavsti nuntsiusteks (suursaad- ik) või legaatideks (saadik).

Kõiki piiskoppe, kes faktiliselt haldavad mingit territooriumi, nimetatakse selle territooriumi ordinaarpiiskoppideks.

Abi-ehk suffragaanpiiskoppideks nimetatakse kõiki ordinaarpiiskopile alluvaid piiskoppe.

Koadjuutorpiiskop on ordinaarpiiskopi ameti pärimise õigusega abipiiskop.

Apostellik administraator on paavsti poolt määratud hooldaja piiskopkonna- le, kus alalist piiskoppi määrata ei ole mingil põhjusel otstarbekas. Sel- le ameti kandjat, kes tavaliselt on samuti piiskopiseisuses, võib kergest vahetada sõltuvalt vajadusest, ala- list piiskoppi saab kohalt eemaldada ainult kirikukohtu protsessiga.

Preestriseisuses isikute ametiastmed.

Omapäraseks vaheastmeks piiskopi- ja preestriseisuse ametiastmete vahel on abti ehk abtkonnaülema amet. Kuni 1965. aastani toimus abti ametisseõnnistamine üsna sarnaselt piiskopi-seisusse pühitsemisega. Ka selle riituse põhielemendiks oli käte pealepanemine, kuna abtiks õnnistatud preestril oli lisaks muule õigus pühitseda oma mungaordu liikmeid diakoni- ja preestriseisusesse. Abti ennast peab pühitsema piiskop (mitte teine abt). Kuna abt on vaimuliku ameti, mitte vaimuliku seisuse aste, asendas Vatikani II Kirikukogu käte pealepanemise lihtsa õnnistuspälviga, kuid õigus ordineerida oma ordu diakone ja preestreid kehtib edasi. Sama õigust omavad abtist kõrgemad funktsionärid mungaordude hierarhias - ordukindral ja provintsiaal.

1) ordukindral - teatud mungaordu ülemvaimulik üle kogu maailma. Nimetus ei tulene sõjaväeliseastmest, vaid on lihtsalt lühend orduülema ladinakeelsest nimetusest "praepositus generalis" (ülemeestseisja) või "abbas generalis" (ülemabt). Nunnaordu juht on ülemabtiss.

2) provintsiaal - ordu ülemvaimulik ühe kirikuprovintsi territooriumil.

3) abt - abtkonna ülem, kuhu kuulub mitu kloostrit (nunnaordudes abtiss).

4) prior - ühe kloostri ülem (nunnaordudes priorinna).

Ehkki regulaarvaimulikud võivad piiskopi ja ordu juhtkonna kokkuleppel hooldada ilmikkogudusi, õpetada vaimulikes seminarides, kus koolitatakse ilmikvaimulikke jms, on ilmikut otseseks teenimiseks määratud piiskopkonna struktuur. Tavaliselt on ordinaarpiiskopil peale abipiiskoppide veel mõned preestritest abilised, kelle kohused ja ametinimetused paikonniti varieeruvad. Koguduste haldamine toimub aga järgmise struktuuri kohaselt:

1) dekaan - (pro praost) piirkonna (dekanaadi) haldaja, kuhu kuulub keskmiselt kümme kogudust.

2) kogudusepreester - (küree, paraco, paracus, curát), kellele allub üks või mitu kogudust.

3) vikaar- ehk abipreester, kes allub kogudusepreestri-le.

4) kaplan - mingi asutuse või grupeeringu: sõjaväeosa, saatkonna, haigla, kooli, vangla vms vaimse hoolduse eest vastutav preester.

Vaimulikus seminaris jaguneb haldamine järgnevalt:

1) rektor - kogu seminari õpetuse ja vaimse suunitluse eest vastutav vaimulik.

2) inspektor - korra ja distsipliini eest vastutav vaimulik.

3) vaimulik isa (pater spiritualis)-vaimuliku kasvatus, liturgiliste palvuste, meditatsioonide jms eest vastutav vaimulik. Seminari õppejõud (professorid) on samuti enamasti preestrid (või piiskopid).

Preestriseisuses isikute aunimetused, mis haldusõigusi ei lisa, on paavsti kaplan (capellanus suae sanctitatis) ehk monsignor, prelaat ja infulaat. Nad erinevad lihtpreestritest ainult riituse poolest.

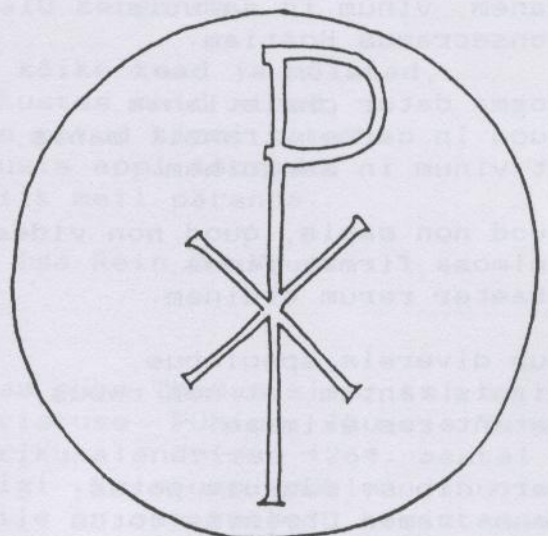
Diakoniseisuses isikud.

Lääne kirikus on diakoniseisus põhiliselt vaheastmeks enne preestripühitsust. Diakoniks pühitsetakse peamiselt viimaste kursuste seminaristid.

Lisaks sellele on Vatikani II Kirikukogu poolt sisse seatud seisusliku diakoni institutsioon, kes võib olla abielus. Seisuslikul diakonil on kõik diakonipühitsusega liituvad õigused, välja arvatud õigus saada preestripühitsust.

Ülevaate koostamisel on kasutatud järgmisi väljaandeid:

- 1) Lexikon für Theologie und Kirche 1 - 14, Verlag Herder 1986;
- 2) Dizionario degli istituti di perfezione 1 - 8, Edizioni Paoline

LAUDA SION SALVATOREM,
Lauda ducem et pastorem,
In hymnis et canticis.

Quantum potes, tantum aude:
Quia maior omni laude,
Nec laudare sufficis.

Laudis thema specialis,
Panis vivus et vitalis
Hodie proponitur.

Quem in sacrae mensa cenae,
Turbae fratrum duodenae
Datum non ambigitur.

Sit laus plena, sit sonora,
Sit iucunda, sit decora
Mentis iubilatio.

Dies enim solemnis agitur,
In qua mensae prima recolitur
Huius institutio.

In hac mensa novi Regis,
Novum Pascha novae legis,
Phase vetus terminat.

Vetustatem novitas,
Umbram fugat veritas,
Noctem lux eliminat.

Quod in cena Christus gessit,
Faciendum hoc expressit
In sui memoriam.

Docti sacris institutis,
Panem, vinum in salutis
Consecramus Hostiam.

Dogma datur christianis,
Quod in carnem transit panis,
Et vinum in sanguinem.

Quod non capis, quod non vides,
Animosa firmat fides,
Praeter rerum ordinem.

Sub diversis speciebus,
Signis tantum, et non rebus,
Latent res eximiae.

Caro cibus, sanguis potus:
Manet tamen Christus totus
Sub utraque specie.

KIIDA, SIION, LUNASTAJAT,
Valitsejat, Opetajat
hümnides ja lauludes.

Kuigi sinu laulud pole
väärilised Issandale,
laula siiski hõisates.

Sest Ta pühal Armulaual,
elaval ja eluandval,
sulle õndsust vahendab;

nagu Viimsel Söömaajal
jüngritele, kahel kujul
iga päev end ulatab.

Hõisaku ja ülistagu,
tänapu ja rõõmustagu,
laulgu kiitust meie rind.

Hardalt meeles kandes seda päeva,
mil kord meile seadsid Armulaua,
austame kõik, Jeesus, Sind.

Vana seaduse Sa muutsid,
uue meile tuua suutsid,
Taevariigi Kuningas.

Paasatalle asemel,
andsid surma iseend,
et meid tõde valgustaks.

Seadnud Püha Söömaaja,
ütlesid, et meil on vaja
tihti seda korrata.

Leiba Sinu mälestuseks,
nõdra vaimu kinnituseks
vastu võtta ohvrina.

Veiniks Veri, Leivaks Ihu
muutuvad, ja toovad rahu
ristirahva hingele.

Mida sa ei suuda mõista,
usus tõena vastu võta -
siis saad ükskord taevasse.

Üleloomulikku armu
ajaliku anni kaudu
kristlastele osutad:

iseennast tervikuna,
joogina ja toidusena
jagad, vaimu kosutad.

A sumente non concisus,
Non confractus, non divisus:
Integer accipitur.

Sumit unus, sumunt mille:
Quantum isti, tantum ille:
Nec sumptus consumitur.

Sumunt boni, sumunt mali:
Sorte tamen inaequali,
Vitae vel interitus.

Mors est malis, vita bonis:
Vide paris sumptionis
Quam sit dispar exitus.

Fracto demum sacramento,
Ne vacilles, sed memento
Tantum esse sub fragmento,
Quantum toto tegitur.

Nulla rei fit scissura:
Signi tantum fit fractura,
Qua nec status, nec statura
Signati minuitur.

Ecce panis angelorum,
Factus cibus viatorum:
Vere panis filiorum,
Non mittendus canibus.

In figuris praesignatur,
Cum Isaac immolatur,
Agnus Paschae deputatur,
Datur manna patribus.

Bone pastor, panis vere,
Iesu, nostri miserere:
Tu nos pasce, nos tuere,
Tu nos bona fac videre
In terra viventium.

Tu qui cuncta scis et vales,
Qui nos pascis hic mortales:
Tuos ibi commensales,
Coheredes et sodales
Fac sanctorum civium.

püha Thomas Aquinost
(1225 - 1274)

Piiramatu, haaramatu,
murdmatu ja jagamatu,
meie juurde tuled Sa;

üksikud või rahvahulgad -
ühtemoodi ära toidad
päästva Eluleivaga.

Saavad vagad, saavad kurjad,
osa, ehkki erinevalt
mõjub neile Sakrament -

kurjadele süüdistuseks,
vagadele õnnistuseks
muutub lunastuse pant.

Armulaua Leiba murdes
ära kahtle, vaid pea meeles:
Jeesus ise viibib selles
lunastuse märgina.

Leivas, mis saab mitmeks murtud
päästev olemus ei muutu,
igas tükis säilib Kristus
terve, puutumatuna.

Vaata leiba ingellikku,
mis toob armu taevalikku,
õnnelikku igavikku
töötab meile alati.

Sellest juba varem teati,
siis, kui Iisak ellu jäeti,
paasatalle ohverdati,
taevamannast elati.

Karjane, meil ole helde,
suuna õigele meid teele,
elupäevil kannu meeles,
juhi vaikselt meid veele,
surmavalu kergenda.

Kes Sa kõike tead ja mõistad,
eluraskustes meid aitad,
kõik me patud kinni katad,
kiusatusis appi tõttad -
taevariik meil pärandad.

tõlkis isa Rein Õunapuu

Sekventsi "Lauda Sion Salvatorem" kirjutas püha Thomas siis, kui ta paavst Urbanus IV ülesandel koostas Kristuse Pühima Ihu ja Vere suurpüha liturgiat. See püha ilmus kirikukalendrisse 1264. aastal. "Lauda Sion Salvatorem" kuulub tänapäevalgi Kristuse pühima Ihu ja Vere suurpüha liturgiasse. Sellele tekstile on oma teoseid kirjutanud paljud heliloojad läbi sajandite. Eriti on neid inspireerinud kaks viimast salmi - "Ecce Panis angelorum ..."

USKLIKUD ATEISTID JA
USKMATUD KRISTLASED
preester Mieczysław Maliński
(algus KE nr 2/1989)

Sageli ei anna me endale aru, kui suurel määral oleme "mõistuslikud loomad", kuivõrd ahistab meid meie bioloogia. Me oleme ajanud oma juured materiaalsesse maailma, allume selle seadustele, kuid selle maailma seadus nõuab elamist iga hinna eest, bioloogilist eksisteerimist nii kaua kui võimalik, enese pinnalhoidmist küünte ja hammastega, laskmata end porisse tallata.

Niisuguse arusaamise korral on kõik vahendid lubatud - rebi vaid enda kätte rohkem seda, mida me nimetame eluks! Las teised pingutavad sinu eest, sina kogu mustadeks päevadeks, kui peaks juhtuma mingi õnnetus või kui jääd vanaks; hoia tagavaraks, ära lase kedagi oma varanduse juurde! Kärmuslikel juhtudel harjume sokutama oma tööd teiste kaela, laiskleme, punume võrke oma vaenlastele, kes on meid läbi näinud või kellest võivad saada meie rivaalid - valedega, tagarääkimisega, võimaluste äravõtmisega. Me jõuame kuritegudeni, ebaaususeni, sulgeme end oma väikeste asjade maailma. Nüüd ei puuduta see üksnes meie bioloogilist olemust, vaid haarab kaasa ka psüühika. Me ei taha enam kellelgi midagi anda, midagi öelda, et keegi ei saaks kasutada meie kogemusi, et keegi ei saaks olla meist parem ega targem.

Egoismi peamine eesmärk on: mitte anda, kinni hoida, endale pidada. See ei tähenda, et sa midagi ei anna. Annad küll, kuid ainult vahetuskaubaks, sa vaatad iga krossi ja ütled andes: "Pea meeles, kord tulen ma sellele järele!" Sa oled kõige materiaalsega arvestav, kõiges omakasupüüdlik.

Selline võib olla arst, kes lõpetab ülikooli kindla veendumusega: "Kõigepealt tuleb teha raha, siis vaatame, mis edasi saab." Ja seda ta teebki, per fas et nefas (nii lubatud kui lubamatul viisil). Või on see tuulepäine Don Juan, kes "peab arvet" tüdrukute üle; teadlane, kes teeb palju tööd ainult oma karjääri - ametikoha, suurema palga, kasulike kontaktide nimel; õpetaja, kes leidmata endale "midagi paremat" hakkab pedagoogiametit võtma nagu sunnitööd, kus ainsaks stiimuliks on direktori või ministeeriumi kontrolltunnid ja õpilaste hinded, mitte aga teadmised.

See võib olla viimees, kes püüab iga hinna eest saada kõige paremaid hindu, kuid ei tule kunagi kellelegi appi, tunneb rõõmu oma rivaalide ebaedust, täidab oma kohuseid vaid selleks, et õpetajatele rohkem silma paista.

Vahel juhtub, et selline inimene komistab millegi tõelise otsa ja ärkab oma egoismiunest. Kogu senine elutöö hakkab talle tunduma mõttetu, palehigis püstitatud salapärane ja imestusväärse konstruktsiooniga egoismiehitist variseb rusudeks ning muutub tema silmis sisutuks, lihtsalt rumalaks lapsemänguks. Niisugune inimene räägib, et ta on ära raisanud oma elu, et nii ei oleks tohtinud elada, et see kõik oli mõttetu.

Mida tähendab olla usklik? See saab alguse just väljamurdmisest omaenese egoismikestast - hirmust, laiskusest, ükskõiksusest; nii sureb Headuse märkamisest, mis on elam väärt kui sinu elu, sinu bioloogiline eksistents. See võib juhtuda siis, kui noor frant tõttab appi majarusude alla mattunud inimesele, kui Don Juanis ärkab kellegi vastu tõeline armastus, kui koolist tülpinud õpetaja märkab last, kes ei oska end külma ilmaga riidesse panna ja ilma tema abita kindlasti külmetuks, kui arst, võibolla paljude tööaastate järel, märkab kannatavat inimest ja kummardub tema kohale, kui teadlane märkab avastuseperspektiivi, unustab karjääri ja raha ning andub täielikult Tõe otsimisele, või kui õpilases tekib huvi aine enda, mitte hinnete vastu ja ta hakkab oma elava huviga nakatama teisi, äratama neis hoi maailma ja inimeste vastu, püüab aidata neid, kes ei oska, kelle pole kedagi, kes aitaks.

See ei tähenda aga, et ühest õnnetust inimesest, ühest tüdrukust, kes väärrib armastust, võiks saada meie elu sisu, et üks teaduslik probleem võiks neelata meid täielikult, et mõni laps või haige võiks varjata meie eest silmapiiri. Pimedusest kasvab aegamööda valgus, ja see kinnitub arusaamadesse: "nii peab", "ei saa ju teisiti", "ei tohi teistmoodi", selle asemel, et öelda enesele: "mina", "et mulle", "et ainult minu jaoks". Alles siis hakkab inimene elama Ilu, Tõe, Oigluse, Aususe, Headuse nimel.

Usklik inimene on see, kes ei ela iseendale, oma huvidele, kes on lakanud arvet pidamast, kelle teod on omakasupüüdmatud. See on kaelamurdev julgustükk, otsekui hüpe kuristikku

pea ees, sest mingi teoreetiline kombineerimine on siin võimatu. Siin saab ainult riskida tegutsedes ja hakata elama uue seaduse järgi. Üksnes seesmine rahu ja rõõm annavad tunnistust, et see tee on õige.

Sageli tullakse niisuguse inimese juurde ja seletatakse talle: "Ära ole narr, nii ei saa ju elada, sind tallatakse porisse! Võta teistest eeskuj!" Aga tema vastab imestunud pilguga, sest tema jaoks on tähtis hoopis muu. Samas hoiatab teda niisuguse käitumise eest ka enesealalhoiuinstinkt: "Ära tee nii, muidu hukkad, sind lihtsalt hävitatakse! Ära lase ennast ära kasutada, see, mida sa tahad teha, on enesetapp!" Ja kui inimene kõigele vaatamata otsustab elada erinevalt, siis teeb ta seda tänu õppetunnile, mille on Headuselt saanud, tänu Tema külgetõmbejõule.

See sarnaneb ta kaupmehele evangeeliumi tähendamissõnast, kes otsis kallihinnalist pärlit, ja kui ta selle leidis, müüs ta ära kõik, mis tal oli ning ostis selle pärl. Siis leiab ta rahu ja õnne. Siis saab tõeks, et juba siin maa peal oled sa taevas - või ei saa sa sinna kunagi, nii nagu põrguski oled sa juba siin, mitte alles pärast surma.

Kes meist on usklik ja kes mitte, mida tähendab uskuda või olla uskumatu, see saab selgeks, kui me vastame küsimusele: "Kas minu elus on omakasupüüdmataid tegusid?" või vastupidi, "kas kõik minu teod on omakasupüüdlilikud?" Jälgi ennast päev-päevalt ja tund-tunnilt, kui sa midagi teed: mis läheb sulle korda - kas sa, palju sulle makstakse ja palju jaetakse maksmata, see, kas sind tänatakse või ei, kas tasutakse võlad, kas makstakse kätte - puudutab see kõik sind? Kas sa niimoodi oledki kogu aeg endasse sulgunud, rahuldud kartliku inimesekese iseenese pärast väriseva eluga, mida täidab hirm surma ees? Või töötad sa sellepärast, et nii peab, et nii nõuab õiglus, niisugune on Seadus, et teisiti ei saa, sest see poleks aus. Ja sa tunned end Headuse elluviijana selles maailmas, inimestes, kelle hulgas sa elad - selles kodus, selles majas, mille seinte vahel möödub sinu elu.

Võibolla küsid sa minult nüüd: miks pole siiamaani kordagi kõlanud sõna "Jumal". Kogu aeg rääkisime meelemuutusest, usust Headusse, mitte kordagi aga usust Jumalasse.

See on tõsi, sest sõna "Jumal", mis usklike inimeste suus kohe esi-

meses lauses kõlama hakkab ("usklike" selle sõna kõige halvemas tähenduses) ilmub meie vaatevälja alles lõpuks. Alles siis, kui inimene usub Headusse ja püüab seda realiseerida oma elus, mõistab ta, et see Headus pole idee, vaid KEEGI. Alles eneseandmise läbi veendub inimene, et Headus on ISIK. Alles omakasupüüdmatause läbi õpib inimene vastu astuma neile, kes püüavad teda "normaalsete" hulka tagasi tuua, sest Tema, see salapärane Keegi, saab ainsana anda inimesele garantii, et ta saab õnnelikuks.

Usk ei tähenda liikumist endale vastukarva või kärnkonna söömist. See on arm, mis annab suure rõõmu, lubab meil kaugeneda oma ahtakesest maailmast ja avaneda teistele, võtta vastu Jumalat ennast. Tema armust on see antud ja Tema armu abil saame seda vastu võtta.

Kokkuvõtteks võib öelda, et kui me vaataksime oma elusündmustele kui ahelale ja küsiksime, missugused meie tegudest olid omakasupüüdmataid, leiaksime viimast peaaegu igast teost, kuigi vahel lootusetult segatuna hirmu ja egoismiga. Tähtis on aga, et me mõistaksime omakasupüüdmataust kui Jumala armu, mis ühendab meid Tema armastusega.

Samas ei saa mööda minna ühest kohutavast tõsiasiast - usu kaotamisest, inimese läbikukkumise saladusest. See on kõige suurem õnnetus, mis võib inimest tabada. See võib alguse saada õpingute järel, kui kõige paremate kavatsustega tööle asudes ja inimesi aidata püüdes tulevad pettumused, ning üsna varsti on järel üksnes särata silmad hallis näos. Kuidas see võib juhtuda, et tuttav inimene minetab lühikese ajaga kõik? Sa märkad uusi, varem olemataid halbu iseloomujooni, ta kuulab sind ükskõikselt, ta ei otsekui ei räägikski sinuga, ning juba tahab ta sind ära kasutada. Jalanõud, riided, auto, korter, välissõit, võibolla veel kino ja meelelahutused - ning ongi kogu huvidering. Valgus on kustunud, tühjus ... Inimene, kes on lakanud uskumast. Elamine on selgeks õpetatud. Võibolla ei sujunud tal töö, võibolla valis ta vale tee - seda on raske teada saada. Nüüd aga seab ta end elus vägivaldselt sisse. Võibolla kirjutab ta ikka ankeetidesse: "usklik" või "katoliiklane", käib isegi kirikus ja ütleb, et usub Jumalasse, kuid me saame teda pidada ainult kirikuskäijaks. Usklikuks mitte.

(tõlkis isa R.Õ.)

ISA GUY BARBIER EESTIS

Selle aasta aprillikuus. Vaiksel Nädalal, viibis Tallinna ja Tartu katoliku kogudustel külas isa Guy BARBIER, Helsinki püha Henriku koguduse vikaarpreester. Sõidu eesmärgiks oli rekollektsioonide pidamine katoliiklastele. Isa Guy kontselebreeris Palmipuudepüha ja Suure Neljapäeva teenistustel Tallinnas ning Ülestõusmisöö ja Esimese Ülestõusmispüha teenistustel Tartus. Tartus pidas ta Suure Reede teenistuse. Eestis viibimise ajal pidas ta palju kohtumisi koguduste liikmetega ning oli külas mõnedes perekondades. Järgnevad andmed põhinevad jutuaajamistel koguduseliikmetega Tartu kiriku juurde kuuluvas väikeses toakeses 13.-15. aprillini 1990.

Isa Guy on sündinud 20.9.1921 a Prantsusmaal Chabanais's Cognaci linnal lähedal (viimane asjaolu kutsuvat kuulajates alati esile lõbusa naeru, kuigi väga harva teadvat keegi, kus too linn asub). Noore mehena mobiliseeriti ta Teise Maailmasõja algul Saksamaale sõjatehasesse tööle, kus ta liitus vastupanuliikumisega. Liikumise paljastamise järel saadeti kõik sellest osavõtjad koonduslaagritesse. Noor Guy Barbier oli järgemööda kolmes laagris, viimasena neist Dachaus, kus tema sõnutsi hoiti sel ajal kinni ligikaudu 5000 vaimulikku, sealhulgas ka mitmeid piiskoppe. Kuigi kontroll vangide elu ja laagrisse sisse toodavate esemete üle oli väga tugev - eriti valvsalt olevat jälgitud, et vangidele ei toodaks Armulauda - omasid piiskopid isegi mitrasid ning salaja toimus mitmeid preestrikspühitsemisi. Esimene küsimus, millega kaasvangid oma uue kaaslaste Guy poole pöördusid, olevat olnud: "Kas sa ei soovi saada osa Armulauasakramendist?"

Kui sõda lõppes ja nooruki tervis paranes (kuigi esialgu ei nõustunud ükski arst 42-kiloost inimvaret kui lootusetut ravima), läks ta õppima vaimulikku seminari. Seminari lõpetamise järel, saades preestripühitsuse 1951. aastal, liitus ta töölispreestrite liikumisega. Selle liikumise praktiline lõpetamine 50. aastate teisel poolel oli isa Guyle tugev hoop. Noor preester otsustas pühenduda Venemaa misjoneerimisele. Ta läks õppima Rooma Russicumi ülikooli, tudeerides peamiselt bütsantsi teoloogiat. Ülikooli lõpetamise järel suunati ta 1964. aastal Soome, kust

oli peagi lootust Venemaale edasi pääseda. Poliitilised olud aga muutusid, ning isa Guy jäi 22 aastaks idariituse preestrina tööle Myllyjärve oikumeenilisse keskusesse koos paljudel eestlastelegi tuntud isa Robert de Caluwéga. Aastast 1966 töötas isa Guy Helsinki Emmaus-liikumise juhina, võttes selle nimel 1983. a vastu Soome kristliku rahuliikumise rahupreemia.

1986. aastal lõpetas ta töö nii Myllyjärvel kui ka Emmauses, kuna siirdus põhitööle Henriku kogudusse, kus ta peab ladina riituse teenistusi. Isa Guy on prantsuse emakeelega koguduseliikmete peamine hingehoidja ja lasteõpetaja, samuti Myllyjärve karmeliitide kloostri põhihooldaja. Ka viib ta läbi meditatsioonidesarju ikoonidest ning on mitmete "Eluvaatluse" ("Révision de vie") rühmade vaimne juht. Allpool tooksimegi ära selle mõtisklusviisi põhitõed, peamiselt ideestiku Maarja Kaplinski tõlkes prantsuse keelest. Kindlasti on paljud koguduseliikmetest neis rühmades osalenud siin- või sealpool lahte, kes aga ei ole, kuid on asjast huvitatud, neil soovitaks võtta isa Guyga ühendust kasvõi järgmisel korral, kui ta taas Eestimaal viibib. Loodetavasti toimub see juba juuli alguses, kuid kõik me peaksime selle võimaluse teokssaamise eest palvetama.

ELUVAATLUS JA EVANGEELIUMIURIMINE (väga lihtne viis)

Eesmärk: Oppida väikese grupi abil (5 - 6 inimest - et kõik rääkida saaksid) paremini mõistma märke, mida Jumal meile saadab väikeste sündmuste läbi meie elus. (Nagu avatud raamatu vaatlus).

Eluvaatlus ei ole piht ega südametunnistuse järelekatsumine; ega ka koht, kus teised meile räägivad, mida ette võtta.

Eluvaatluse eesmärk ei ole keerukale probleemile lahenduse leidmine, vaid see on väga pikaaegne abinõu muutmaks meie vaateid elule:

- selle asemel, et näha seal ainult tähtsusetute episoodide rida, mõista, et Jumal räägib meiega ka kõige pisema elujuhtumi kaudu.

Eluvaatlus tähendab lasta Pühal Vaimul, kelle Jeesus lubas saata meie juurde iga kord, kui me mitmekesi koos palvetame, aidata meil näha Jumala tahet meie igapäevases elus.

Vajadus Eluvaatluse ja evangeeliumiuurimise järele ei lõpe kunagi. Kui soovitakse olla heas hingelises vormis, tuleb seda teha korrapäraselt läbi kogu elu, nii nagu võimeldakse selleks, et olla heas kehalises vormis.

See lihtne evangeeliumiuurimine (vt allpool) ei välista eksegeetikursusi ega raamatute lugemist, mida spetsialistid on kirjutanud selleks, et selgitada Evangeeliumi ja Vana Testamenti, sest nendest aru saamine pole sugugi kerge.

Eluvaatluse käigus ei seisne kokkutulnute juhendaja (olgu preestri või koguduse lihtliikme) roll mitte rääkimises ega oma teadmiste demonstreerimises, vaid teiste rääkima suunamises. Ta peab jälgima, et mõni osalejatest liiga palju ei räägiks. Sageli on olulisim just see, mida igaüks ühed ütlevad. Tuleb aidata inimestel kuulata Püha Vaimu, kes tarkade sõnade tegemise asemel räägib meiega väga lihtsalt.

"Ma ülistan Sind, Isa, et Sa oled selle peitnud tarkade ja mõistlike eest ja oled selle ilmutanud väetimaile."

KUIDAS ELUVAATLUST LÄBI VIIA

- 1) igaüks kõneleb hästi lühidalt mõnest väikesest elujuhtumist, kus ta ise on osaline olnud. (ca 2 min igaüks) ca 15 min - ühiselt valitakse üks neist välja. (valida üsna kiiresti) ca 5 min
- 2) valitud juhtumi jutustaja kordab seda aeglaselt ja hästi põhjalikult, ühiselt esitavad talle küsimusi selle kohta, mida ta ise antud juhtumist arvab. Seda tehakse selleks, et et valgustada juhtumit mitmest vaatenurgast ja jõuda selle läbi Jumala tahte mõistmisele. ca 20 min
- 3) kui arvatakse olevat antud juhtum inimlikus plaanis ammendatud, vaadeldakse sedasama vaimses plaanis: - igaüks püüab 5-minutilise vaikushetke jooksul meenutada mõnd katkendit Evangeeliumist, mis võiks antud elujuhtumile valgust heita ja aidata paremini mõista, mida Jumal meile selle läbi öelda tahab. - kordamööda tsiteerib igaüks valjusti evangeeliumikatkendit ja ütleb, kuidas see tema arvates antud juhtumit selgitab. ca 20 min
- 4) Lõpetuseks ütleb igaüks kuuldavalt lühikese palve, et tänada Issandat selle eest, mis palvetajale selle Eluvaatluse läbi osaks sai.

JÄRGMISEL KORRAL EVANGEELIUMIUURIMINE

Tehakse sedasama, kuid vastupidises järjekorras:

- 1) igaüks valib katkendi Evangeeliumist, ühiselt valitakse üks välja.
- 2) kõik ütlevad kordamööda, mida see katkend talle "täna" ütleb - midagi väga lihtsat, näiteks: "Mulle tundub, et see katkend kutsub mind olema selle-ja-selle inimese vastu parem."
- 3) peetakse 5-minutine vaikushetk, mille jooksul igaüks püüab meenutada mõnd elus asetleidnud sündmust, mis antud Evangeeliumiga seostub. Igaüks räägib sellest valjusti.
- 4) tänupalve.

Eluvaatlus ja evangeeliumiuurimine toimub harilikult kord kuus - ühel kuul üks, teisel teine. Kui vajalik, võib see toimuda ka sagedamini.

* * * * *

TÄHELEPANU TALLINNA KOGUDUSE LIIKMED, KES 9. DETSEMBRIL 1989 VÕTSID TALLINNA KIRIKUS VASTU KINNITAMISE SAKRAMENDI,

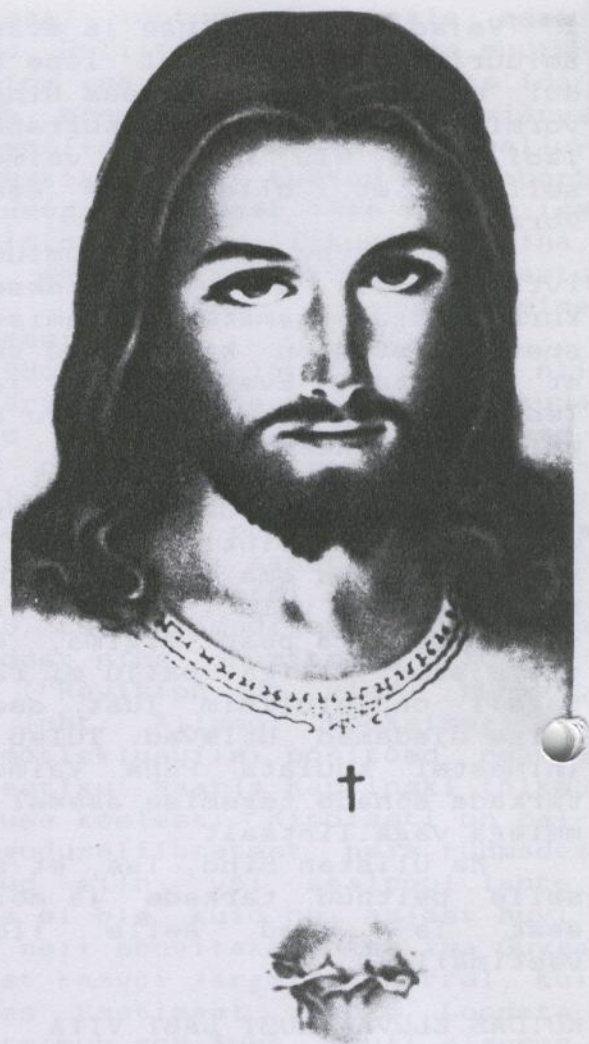
teid palutakse tuua kiriku käärkambrisse preestri või Fred Vendelini kätte paberileht oma andmetega, kus on kirjas:

- 1) eesnimi;
- 2) ristimisel saadud nimi (kui see erineb);
- 3) kinnitamisel saadud nimi (kui see erineb) - see palun alla kriipsutada;
- 4) perekonnanimi;
- 5) sünniaasta.

Andmed on vajalikud seetõttu, et mõningatel põhjustel jäi Tallinnas kinnitavate nimekirja koostamine poolikuks, samuti oli neid, kes liitusid viimasel hetkel. Kirikul ning samuti sakramenti jaganud piiskopil peavad aga olema täielikud andmed. Seetõttu palume teatada käesolevast palvest ka kõigile neile tuttavatele, kes sel päeval konfirmeeriti.

75 AVE VERUM CORPUS

vi.
A - ve ve-rum * Corpus na-tum de Ma-rí-a Vírgi-
 ne : Ve- re passum, immo-lá-tum in cru-ce pro'hó-mi-ne.
 Cu-jus la-tus perfo-rá- tum flu-xit aqua et sán-gui-ne :
 Esto no-bis praegustá- tum mor-tis in e-xá-mi-ne.
 O Je-su dul- cis! O Je-su pi- e! O Je- su
 fi-li Ma-rí- ae.

O-le ter-vi-ta-tud, Jee-sus Kris-tus, kes Sa Neit-sist sün-di-sid;
 Oh - ver-da-sid o-ma I-hu, ris-til e-lust lah-ku-sid.
 Si-nu hin-ge löö-di haa - vu, Ve-ri ä-ra va- la-ti.
 La-se meil-gi lei-da ra - hu pä-rast sur - ma - ras- ku-si.
 Oo, hel-de Jee- sus; oo, va-ga Jee- sus, kes sün-di- sid Neit-sist ja Vai-must.

Katoliku kiriku väljaanne
 Vene t. 18, Tel. 446367
 Toimetaja preester Rein Õunapuu